

Shakespeare Bizottság vándorgyűlése

A Modern Filológiai Társaság szekciója, a Magyar Shakespeare Bizottság 1987 februárjában alakult azzal a céllal, hogy közös fórumot teremtsen a Shakespeare-irodalomtörténetesek és színházi szakemberek számára. A Shakespeare-kultuszunkban nemes hagyományai vannak, a Kisfaludy Társaság keretében alakult meg az első Shakespeare Bizottság 1860-ban Arany János elnökletével, a második Shakespeare-kultuszunk hádjáig 1907-ben jött létre. Századunkban számos nemzeti Shakespeare-társaság szerveződött. Kinától Dél-Afrikáig.

A „harmadik” Shakespeare Bizottság havonként tart összejöveteleket Budapesten. Idén tavasszal vendégei között köszönthette a

lengyel származású híres esszéistát, Jan Kottot.

A havi összejövetelek mellett a bizottság évenkénti vándorgyűléseket is szervez. A második vándorgyűlés színhelye a tavalyihoz hasonlóan ismét Szeged, várhatóan ötven résztvevővel. A kétnapos konferenciát a Bölcsészettudományi Kar angol tanszékén rendezik meg június 10–11-én. Pénteken és szombaton, mintegy 20 előadás hangzik el irodalomtörténetesek, rendezők, egyetemi hallgatók részéről. Megvitatják Bodólay Géza Hamlet-rendezését is — videovetítés alapján. Várják szegedi középiskolai tanárok és hallgatók részvételét.

A konferencia anyagának nagy részét az Új Magyar Shakespeare Társaság című kiadvány második kötetében teszi közzé.

Bartók Béla-lemezek

Bartók Béla hamvainak hazahozatala alkalmából két lemezt jelentet meg a Hungaroton Magyar Hangfelvételgyártó Vállalat.

Az első maga Bartók játssza részleteket a Mikrokosmosból. A felvételek 1937-ben Londonban, illetve 1940-ben New Yorkban készültek, a Columbia lemeztársaság stúdióiban. E felvételek megjelentek már magyar hangfelvétel is, a Hungaroton 1981-es, nyolc lemezből álló, Bartók zongorázik című sorozatában.

„Bartók Béla és Kodály Zoltán népdalfeldolgozásai” a címe a másik lemeznek. Ezen részletek hallhatók Bartók Béla—Kodály Zoltán: Húsz magyar népdal; Húsz magyar népdal és Kodály Magyar népzene című sorozataiból. A lemezen Csabay László énekel és Kozma Tibor zongorázik. A felvételt Bartók Péter készítette, s az általa alapított Bartók Records cégnél jelentette meg 1952-ben.

A főreal meg a Baross (1.)

Szomorúság, sőt keserűség tölt el, valahányszor nagy múltú gimnáziumok jubileumáról olvasok. A Vásárhelyi Bethlen Gábor Gimnázium 1722-től számítva történetét, a budapesti Eötvös Loránd Tudományegyetem Ságvári Endre gyakorlóiskolája idén április végén az egykori mintagimnázium történetét földolgozó kiadvánnyal és kétnapos tudományos ülés-szakon ünnepelte századik évfordulóját.

képzését vázolta föl; Gulyásné Szabó Klára a tanárok névjegyzékét, Pálkásné Kordás Agnes a híressé vált tanítványok arcképcsarnokát állította össze, Ráczné Kürtösi Mariann pedig az iskola sportkörének, cserkészcsapatának, önképzőkörének és kulturális tevékenységének történetét foglalta össze.

Az iskola gyökerei a szabadságharc előtti évbe nyúlnak vissza. 1847 őszén kezdte meg működését a Nemzeti iskola; ez azonban az önkényuralomban már a neve miatt sem maradt fenn. Így — két év megszakítás után — 1851 őszén városi *alreáltanodaként* kezdte újra munkáját. Ennek első osztályát tartotta bölcsőjének a későbbi Baross gimnázium. Ennek lett volna századik évfordulója 1951-ben, ha egy évvel előbb(!) bűnös érzéketlenséggel el nem törlik.

1851-től megszakítatlanul nevelte évről évre a szegedi és a dél-magyarországi ifjúság nemzedékeit, majdnem egy évszázadon át. Eleinte a kegyes iskolában kapott helyet, 1860-tól pedig a Palánk elűnt Szegefű utcájában, Kolb Ádám magánházát bérelték ki céljára. A város az 1870. január 11-én Szegeden időző Eötvös József vallás- és közoktatásügyi miniszterrel megállapodott, hogy az őstől *állami főreáltanodaként* működő (az eddigi négy helyett hatosztályos) iskolának modern épületet emel.

A főreáltanoda 22 tanára, és 569 tanulója 1873. október 6-án költözhetett a Skalnicsky Antal tervei szerint Arleth Ferenc irányításával megépült Dugonics téri „palotába”, a mai központi egyetem épületébe. 1875-től *főreáltanodaként* lett: nyolc osztályos, s a végén érettségi bizonyítványt nyújtó joggal. 1876. júniusában, húszan tettek először érettségi vizsgát. Csókási Zoltánné a főreáltanodaként létrejöttét, Katona Imréné a tanárjelöltek gyakorlati és elméleti

helyeztek el benne. Az épületnek az újjáépítés éveiben (1879—1883) a királyi biztosság hivatalai számára, 1882. nyaratól pedig a Somogyi Károly esztergomi kanonok adományából létesült városi könyvtár — a mai Somogyi-könyvtár — számára is ott-hont kellett adnia. 1883. október 16-án az épület földszintjén nyílt meg a könyvtár. A mellette levő Kereszt utcát és a Nádor utca torkolatától Mészáros utcának nevezett utcát a hálás Somogyi utcának nevezte el. Érdekes történelmi fordulat volt, amikor 1984-ben — csaknem száz év után — a Somogyi-könyvtár visszaköltözött az alapítóról elnevezett utcába, a Dóm tér sarkán emelt új palotájába; a megnyitáskor kapott helyétől alig kétszáz méterre.

A város 1893-ban elhatározta, hogy az 1891-ben létesült királyi itélőtáblának adja a Dugonics téri épületet, a főreáltanodának pedig újat épít. Egy év alatt Meixner Károly és Ney Béla terve szerint, és irányításával a Deák Ferenc és a Horváth Mihály utca sarkán föl is épült az új főreáltanoda. Néhány hét késedelemmel, 1894. szeptember 24-én már itt kezdődött a tanév. Ma ez az épület a Vedres István Építőipari Szakközépiskolának ad otthont.

A legtöbb középiskola 1922-ben választott magának nevet. A főreáltanoda a *vasminiszternek*, a korszerű vasúti közlekedés és a kereskedelmet ösztönző viteldijrendszer megteremtőjének Baross Gábornak a nevet vette föl. Az iskolatípus további változásainak megfelelően a Baross Gábor főreáltanoda 1934-ben *reálgimnáziummá*, 1935-től *gimnáziummá* alakult. E sorok írója ennek az első gimnáziumi osztálynak volt — egy életre hálás — diákja.

Péter László

Következik:
„Mintagimnázium”

Tudományos kollokvium

A magyar irodalom határai címmel tudományos kollokviumot tartottak szerdán az Országos Széchényi Könyvtárban. Az alig 3 évvel ezelőtt alakult Magyarországi kutatócsoport az MTA Irodalomtudományi Intézetével együtt rendezett ülésen irodalomtudósok, tanárok, történészek, kritikusok vettek részt.

Előadások hangzottak el a csehszlovákiai, kárpát-ukrajnai, a romániai, a jugoszláviai, valamint a nyugat-európai és a tengerentúli magyar irodalom jellegéről, önállóságáról, kialakulásának történelmi, társadalmi viszonyairól. A szakemberek kifejtették véleményüket a magyarországi és a határainkon túli magyar irodalom kötődéséről, az egyetemes magyar irodalom fogalmáról, arról, hogy meddig terjednek ki a magyar irodalom határai.

Olasz lap Szegedről

„Magyarország dühös fiataljai között” címmel terjedelmes cikket szentel az Olasz Kommunista Párt napilapja, az *Unita* annak a költészeti fesztiválnak, amely ez év április 12. és 14. között Szegeden, majd az ezt követő két napban Budapesten zajlott. A *Polyphonix* 12 alternatív költészeti eseménysorozatáról, amelyről a *Délmagyarország* is tudósított, Stefano Casi ír, aki itt, Szegeden végig szemés fültanúja volt a nem éppen szokványos eseményeknek. Kiemeli a József Attila Tudományegyetem Szabadidőközpontja által gondozott rendezvény úttörő jellegét, azt, hogy ez volt az első alkalom, hogy a Polyphonix nem nyugat-európai városban — hanem éppen a mienkben — tartotta éves szemléjét.

A cikkíró benyomásait átfogó képbe rendezte, s ehhez

a programsorozat művészeti producerét, Székely Endrét (aki egyébként a JATE Olasz Tanszékének adjunktusa) hívja segítségül. Beszélgetésükben egyrészt a külföldi, másrészt a hazai művészek produkcióit elemelve fogalmazzák meg az alternatívának nevezett költészet és művészet jellegzetességeit, kirajzolódó változatait. Jó érzékkel figyel fel az újságíró arra a történelmi súlyra is, amelyet — robbanékony energiákkal és sajátos esztétikai formákban — a szokatlannak tűnő, avantgárd produkciók magukban hordanak. Idézik a Polyphonix alapítójának, Jean-Jacques Lebelnek a megnyitón elhangzott szavait is; amelyek többek között „a nacionalizmus, a rasszizmus, a nukleáris örület valamint a művészet elindusztrializálása és elbürokratizálása” elleni küzdelemre szólnak, és így végződnek: „Csoda ez a fesztivál itt, Magyarországon, Szegeden és Budapesten, mint ahogy csoda lenne egy ilyen kezdeményezés minden városban és minden időben.”

Diplomás örömlány

nül is kacérkodik a gondolat: mi lenne, ha... A prostituált, lélektani alapokon miért ne lenne hihető, tudatalatti irigykedés, általában ama bizonyos tiltottgyümölcs-piszchózis titokzatos tárgya is — és ugyan miért ne akadna hölgy, aki (proletár nyugati kutatóintézeti fizetéssel) meg is teszi a dolgot, azaz lép a nagy üzlet felé...?

Szóban forgó hősnő, bizonyos doktor Slaughter szexisnek ugyan csak meglehetősen jóindulattal nevezhető, mindazonáltal egy zavaros, a vége felé enyhén krimibe forduló melodrámaival reprezentálja a diplomával rendelkező örömlányokat. És hát... a fene tudja. Ha valaki diplomával lón a Jászmin elnevezésű, minden bizonnyal kedves közvetítő iroda munkatársnője, elvárható volna, hogy világossá váljék: heti 150, tehát havi 600 font kereset miért és mennyire számít akkor a nyomorúságnak Albion földjén, hogy még egy ennyire erőteljes állú, hogy úgy mondjam, már kebelben sem túlzottan nőies és egyébként is jobb sorsra érdemes tudományos dolgozó nő is... Persze, ő nem léphet be a Tudományos Dolgozó Demokratikus Szakszervezetébe. Hogy a közalkalmazottakéről már ne is beszéljünk.

Domonkos László

Bizony, az én „könyvtáram” nagy túlzással nevezhető így, azért is az idézőjel. Sok fontos és sok jó könyv hiányzik — nem annyira a polcokról (vegyük tekintetbe egy panellakás méreteit), inkább csak nekem. Magányúg? Meglehet. Amiért kitergettem: tegnap reggel a szegedi rádióban hallgattam a friss tapasztalatokat a könyvhétről. Nagy Károly, a Művelt Nép boltcsoportjának vezetője (ez a hálózat a legkiterjedtebb a déli végeken) és Sisák Gizella, a Kársz utcai Móra bolt vezetője a sikerkönyveket sorolta: hegyeztem a fülem; pont ezek a kötetek kaptak hiányjelet idei, gondosan elkészített könyvheti listámon. Akár az elégedettség is előlhetne: jól akartam választani, naná, ha anynyi más ember is úgy ítélte, ezeket a könyveket meg kell venni — hiába a pénztárca hó eleji, ijesztően rohamos csappanása. Igen ám, csak hogy a hiányjelek a könyvhét legelső napján kerültek az én — ezúttal szokatlanul hosszúra sikeredett — listámra, mikor is éppen a Móra könyvesboltban tettem pipát a lista többi könyvéhez, amiket az előzőeken eladó a felajzottan vásárló tömegben is segítettek megtalálni, mikor is „még nem jött

Pipa

meg”-sajnálkozásukra izgalommentes hiányjelek kerültek ama másikak után, majd megjönnek, gondoltam, s majd csak kifizetem azokat is valamiből, néztem a kosárba gyűlt könyvhalomra, s amíg soron kívül (mert ebben a szegedi boltban, ki tudja, a vállalat gáláns gesztusaként, avagy valamelyik érdekvédelmi szervünk harcának eredményeként az újságírók 10 százalékos kedvezményt élveznek, s erről én csak az idén értesültem, és örömmel mindjárt 240 forint lett a kedvezményem, egy jobb könyv ára, gondoltam eufóriában), szóval amíg soron kívül kétszer is átszámolták, és biztossá vált, hogy kétezer valamennyit kell fizetnem, és volt időm nekem is kalkulálni, hogy talán elég lesz összel megvennem a gyerek melegeit, ha már ennyi a jó könyv, egyszerűen addig eszembe sem jutott, hogy több pénzügyi manőverre ezen a könyvhéten már nem lesz szükségem.

Mert hogy a hét folyamán már nem volt időm elmenni a boltba, érdeklődni a hiányjelek után,

tegnapelőtt viszont meg tettem, s az udvarias, bár már agyonfáradt eladók „már nincs” sajnálkozására a hiányjeleket nem válthatták föl a pipák.

Mégis pipás lennék? — tettem föl a kérdést mágnak tegnap reggel, az értelmes olvasmányai akkor is a vegyesboltokban fognak porosodni, esetleg kisvárosi könyvárudákban, vagy Pesten, a peremkerületi ABC-kben. Persze az is lehet, én vagyok az ügyetlen. Tény, hogy évenkénti hiányjeleim még soha, egyetlen évben sem változtak pipákra, és az én „könyvtáramból” bizony a munkámhoz legszükségesebb kötetek is hiányoznak. Pedig a melegeitől kívül az évzáróra — jutalomként, tilkon — tervezett új cipőről is lemondtam, helyette könyvet kap a gyerek, megint, és azt is eldöntöttem, hogy az én mindkét tavalyelőtti nyári ruhám igenis divatos még ebben a szezonban. Hát, így néz ki, kérem, egy kedvezményezett könyvvásárló, pipák nélkül — pipával. Viszont a könyvtérjesztés — az demokratikus.

S. E.

Új film

Szines, szinkronizált angol film. Paul Theroux regénye nyomán írta: Bob Swain és Edward Behr. Fényképezte: Peter Hannan. Zene: Richard Harvey. Rendezte: Bob Swain. Főbb szereplők: Sigourney Weaver, Michael Caine, Patrick Kavaugh, Keith Buckley.

Lám-lám, nincsenek hiábavaló percek ebben az életben. Nincs igaza azoknak, akik időpocsékolásnak tartják, ha az ember lektúrt, vagy uram bocsá! krimit olvas. Teleregényű néz — vagy éppen a szóban forgó filmre adja a fejét. Mindig és mindenkitől tudvalevően tanulni lehet, Közép-Európában, pedig hol a hagyományos nyavalygó értelmiség önhite szerint középponti szerepet játszik, pláne. Régióink fenti rétege a társadalmi munkamegosztásban elfoglalt helye szerint a tökéletes balek meg a félig már agyonnyomott pária között imbolyog: eme összefüggésekben különösen tanulságos lehet Bob Swain filmje. (Már a címe önmagáért beszél, nem?)

Azt mondják, sok rendes nő félig-meddig önkéntele-